

Az állattartásnak a falusi turizmus kiegészítőjeként (lovasturizmus, állattartás skanzeni látványossága) lehet szerepe a jövőben.

Célok, javaslatok:

A kevésbé jó termőhelyi adottságú területeken külterjesebb termelési célú használat kialakítása célszerű. A jobb adottságú részeken viszont versenyképes termelési célú, de erőforrástakarékos, környezetkímélő mezőgazdálkodás lehet az alapvető cél.

A parlagosodás folyamatát meg kell állítani, a területeket újra művelésbe kell vonni (erdő-, szőlő-, gyümölcs telepítés). Szőlőültetvényeknél a borvidékre jellemző (bortörvény szerinti), tájjelegű szőlőtermesztés, bortermelés kialakítása a cél, amely a borturizmus újjáéledését is segíti.

A zártkerti (kertgazdasági) területeken a hagyományos szőlő-gyümölcs kultúrák megőrzését a hegyközségi keretek között kell továbbra is folytatni. Az erózió elleni védelem érdekében ahol lehetséges, ott a lejtőirányú művelés helyett a lejtésre merőleges művelést javasolt folytatni. A Hegyaljai zártkertek táj jellegével összhangban álló építési hagyományainak (pince, présház) megőrzését megfelelő építési szabályzati előírásokkal is biztosítani kell.

A belterület szomszédságában lévő földterületek egy részén az önkormányzat lakó- illetve üdülőterület kíván kialakítani. Ez azt jelenti, hogy mintegy 18 ha mezőgazdasági terület kerül belterületbe vonásra (3%-kal csökken a százalékos arányuk az összterülethez képest).

A Cák-patak völgyében az Alsó rétek dűlőben záportározó létesítését tervezik. A mezőgazdasági művelésben lévő területekből csak a művekkel érintett földterületeket kell művelésből kivonni. A tározótér maradhat az eredeti művelési ágban.

A mezőgazdasági területek zömét általános mezőgazdasági övezetbe (ÁM), az egykori zártkerteket kertes mezőgazdasági övezetbe (KEM) javasoljuk sorolni. A fejlesztések között szerepel a lovastanya és a hozzákapcsolódó gyeptermelésű területek farmgazdasági mezőgazdasági övezetté (FM) alakítása. A láprétek védelme érdekében a szomszédos mezőgazdasági hasznosítású területeken a lápréteken korlátozott mezőgazdasági hasznosítású övezetet javasolunk kialakítani és annak szélétől számítva 50 m széles sávban védősávot kijelölni. A láprétek mentén az 50 m széles sávban csak szelektív permetet, növényvédelmi szereket szabad használni, amelyeknek minősítését csak növényvédelmi szakember végezheti. Ugyancsak ezen 50 m-es sávban gyomirtószer nem alkalmazható. Szerves műtrágya is csak különös gondossággal alkalmazható.

A 064 hrsz-ú terület (gyep) belterülethez közli részén sportterület kialakítása tervezett, így a sportterülettel érintett rész belterületbe vonásra kerül. A sportterület nem foglalja el teljesen a belterületbe vonandó területet, a fennmaradó részen továbbra is gyephasznosítású (kaszáló-rét) marad.

4.2.2. Erdőgazdasági területek

A község külterületének majdnem a felét (48 %-át) erdők teszik ki. Az erdőterületek üzemtervezettek, zömében (57,8 %) állami tulajdonúak és a Szombathelyi Erdészeti Rt. kezelésében vannak. A fennmaradó rész magántulajdonban van. Az erdők túlnyomóan vegyes állományúak (cser-, kocsánytalan tölgy, gyertyán, bükk, szelídgesztenye, luc stb.). A települést északkeletről határoló összefüggő erdőtömb, amely az összerdőterület 98%-át teszi ki, a Kőszegi Tájvédelmi Körzet részét képezi. A természetvédelmi törvény értelmében védett területeken az erdők üzemtervi besorolása elsődleges

rendeltetésük szerint: "védelmi rendeltetés (védett erdő)". A 0195/1 hrsz-ú erdő rész fokozottan védett. Ebben egy egykori katonai terület ékelődik, amelyen két acéltorony még ma is megtalálható. Az erdők védelmi és gazdasági rendeltetésük mellett turisztikai célokat is szolgálnak. A cáki részen több turistaútvonal is keresztülhalad (piros, piros O, piros +).

Értékelés: Az erdő a táj egyik hangsúlyos tájképi eleme. Tájképileg szegélyein keresztül érvényesül, hiszen az összefüggő erdő részen a szem átsiklik (a széleken akad meg a tekintet). Emellett számos védett növény- és állatfaj élettere, így táj- és természetvédelmi szempontból igen értékes eleme a tájnak.

Célok, tervjavaslatok: Az erdők alapvető rendeltetése, a tájszerkezetben és a tájhasználatban betöltött szerepe változatlan marad. Területi kiterjedésük jelentősen nem változik.

Javasoljuk a 0195/1 fokozottan védett erdőbe ékelődő felmértelen (egykori katonai terület) terület beerdősítését, a rajta lévő két acélszerkezet eltávolítását.

A tájvédelmi körzeten belül a védetté nyilvánítási határozatban foglaltak valamint a természet védelméről szóló törvények alapján lehet erdőgazdálkodást folytatni. Így a védett erdőkben az erdőgazdálkodás általános szabályai szerint, de a természetvédelmi célkitűzésekkel összehangoltan természetkímélő módszerek alkalmazásával lehet gazdálkodni. Magántulajdonú erdőkben csak erdőbirtokosság keretében lehet biztosítani a szakszerű kezelést.

4.3. Vonalas létesítmények

A tájban a különböző vonalas létesítmények közül a következők alkotnak vizuális és ökológiai határokat:

- közlekedési utak: a 8719 j. ök. út Kőszeg-Kőszegszerdahely közötti szakasza valamint a 87127 j. cáki bekötőút;
- mezőgazdasági földutak;
- kerékpárút.

Értékelés: A vonalas létesítmények biológiailag inaktív, erőteljes antropogén elemként jelennek meg a tájban. A közlekedési utak, mezőgazdasági földutak hálózata a mellettük futó fasorokkal, útmenti növényzettel szegélyeket képeznek, amellyel élenként hatnak a tájképre. E növény-szegélyek számos növény- és állatfaj számára nyújtanak élőhelyet növelve az adott terület fajgazdagságát, de emellett ökológiai folyosóként is szolgálnak. Az sem hallgatható el, hogy a monokultúrák számára e növény-sávok biztosítanak életert az őket károsító fajoknak.

Célok, tervjavaslatok: A területen a jelenlegi úthálózatban jelentős változás nem tervezett.

4.4. Bányászat

A bronzkortól napjainkig működtek kisebb-nagyobb bányák a hegységben - rezet, antimonitot, krómot, vasat, mangánt tartalmazó ércanyagot valamint grafitot, talkumot, szerpentin is bányásztak. Cák területén mintegy 75 évvel ezelőtt lignitet bányásztak a Pogányrét és Kecskertás dűlőben. A szénbányászat csak 1-2 évig tartott, mivel a vékonyka lignitréteg minősége nem felelt meg a követelményeknek. A bánya az idő múlásával teljesen eltűnt.